Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

20. prosinca 2017.*

„Žalba – Javna nabava usluga – Pružanje vanjskih usluga u vezi s upravljanjem programima i projektima kao i tehničko savjetovanje u području informacijskih tehnologija – Kaskadni postupak – Ponderiranje potkriterija u sklopu kriterija za sklapanje ugovora – Načela jednakih mogućnosti i transparentnosti – Očite pogreške u ocjeni – Nedostaci u obrazloženju – Gubitak prilike – Izvanugovorna odgovornost Europske unije – Zahtjev za naknadu štete”

U predmetu C-677/15 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 16. prosinca 2015.,

Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO), koji zastupa N. Bambara, u svojstvu agenta, uz asistenciju P. Wytincka i B. Hoorelbekea, odvjetnika,

žalitelj,

a druge stranke postupka su:

European Dynamics Luxembourg SA, sa sjedištem u Luxembourgu (Luksemburg),

Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE, sa sjedištem u Ateni (Grčka),

European Dynamics Belgium SA, sa sjedištem u Bruxellesu (Belgija),

koje zastupaju M. Sfyri, C.-N. Dede i D. Papadopoulou, *dikigoroi*,

tužitelji u prvom stupnju,

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: T. von Danwitz, predsjednik vijeća, C. Vajda, E. Juhász (izvjestitelj), K. Jürimäe i C. Lycourgos, suci,

nezavisni odvjetnik: H. Saugmandsgaard Øe,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 11. svibnja 2017.,

* Jezik postupka: engleski

donosi sljedeću

Presudu

1 Ovom žalbom Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) (u daljnjem tekstu: žalitelj) zahtijeva ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 7. listopada 2015., European Dynamics Luxembourg i dr./OHIM (T-299/11; u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2015:757), kojom je Opći sud:

– poništio EUIPO-ovu odluku (u daljnjem tekstu: sporna odluka), donesenu u okviru otvorenog postupka javne nabave AO/021/10 pod nazivom „Vanjske usluge u vezi s upravljanjem programima i projektima i tehničko savjetovanje u području informacijskih tehnologija” (u daljnjem tekstu: predmetni ugovor) i dostavljenu društvu European Dynamics Luxembourg SA dopisom od 28. ožujka 2011., a kojom je njegova ponuda razvrstana na treće mjesto u skladu s kaskadnim sustavom za potrebe sklapanja okvirnog ugovora, dok su ponude konzorcija Unisys SLU i Charles Oakes & Co. Sàrl, s jedne strane, i ETIQ Consortium, s druge strane, razvrstane na prvo odnosno drugo mjesto i

– naloži Europskoj uniji da naknadi štetu koju je pretrpio European Dynamics Luxembourg zbog gubitka prilike da okvirni ugovor sklopi kao prvi ugovaratelj u kaskadnom redoslijedu.

Pravni okvir

2 U Uredbi Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 od 25. lipnja 2002. o Financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica (SL 2002., L 248, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 2., str. 145.), kako je izmijenjena Uredbom Vijeća (EZ, Euratom) br. 1995/2006 od 13. prosinca 2006. (SL 2006., L 390, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 1., str. 267.; u daljnjem tekstu: Financijska uredba), navode se temeljna pravila koja uređuju cijeli proračunski sektor u područjima kao što je provedba postupaka javne nabave.

3 U skladu s člankom 100. stavkom 2. prvim podstavkom Financijske uredbe, javni naručitelj obavješćuje sve natjecatelje ili ponuditelje čiji su zahtjevi ili ponude odbijene o razlozima na temelju kojih je donesena odluka, a sve ponuditelje čije su ponude prihvatljive i koji su to zahtijevali pisanim putem, o značajkama i relativnim prednostima odabrane ponude kao i o imenu ponuditelja s kojim je ugovor sklopljen. Međutim, u drugom podstavku tog istog stavka propisano je da određene podatke nije potrebno objaviti ako bi objavljivanje ometalo primjenu prava, ako bi bilo u suprotnosti s javnim interesom ili ako bi štetilo zakonitim poslovnim interesima javnih ili privatnih trgovačkih društava ili ako bi narušilo pošteno tržišno natjecanje među tim društvima.

4 Člankom 149. Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002 od 23. prosinca 2002. o utvrđivanju detaljnih pravila za provedbu Uredbe br. 1605/2002 (SL 2002., L 357, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 3., str. 7.), kako je izmijenjena Uredbom Komisije (EZ, Euratom) br. 478/2007 od 23. travnja 2007. (SL 2007., L 111, str. 13.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 2., str. 264.), pojašnjavaju se obveze javnog naručitelja u pogledu obavješćivanja natjecatelja i ponuditelja na temelju članka 100. stavka 2. Financijske uredbe.

5 U skladu s člankom 115. stavcima 1. i 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 207/2009 od 26. veljače 2009. o žigu Europske unije (SL 2009., L 78, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 1., str. 226.), kako je izmijenjena Uredbom (EU) br. 2015/2424 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2015. (SL 2015., L 341, str. 21.; u daljnjem tekstu: Uredba br. 207/2009), EUIPO je

agencija Unije i ima pravnu osobnost. U svakoj državi članici Ured ima najveću pravnu sposobnost koja se prema nacionalnom zakonodavstvu te države priznaje pravnim osobama. Ured osobito može stjecati ili otuđivati pokretnu i nepokretnu imovinu te može biti stranka u sudskom postupku.

6 U skladu s člankom 118. stavcima 3. i 4. Uredbe br. 207/2009, u slučaju izvanugovorne odgovornosti Ured, u skladu s općim načelima koja su zajednička zakonodavstvima država članica, naknađuje svaku štetu koju prouzroče njegovi odjeli ili njegovi službenici tijekom obavljanja svojih dužnosti. Za sporove koji se odnose na naknadu takve štete nadležan je Sud Europske unije.

Činjenice, postupak pred Općim sudom te pobijana presuda

7 Okolnosti spora iznesene su u točkama 1. do 28. pobijane presude.

8 Zbog tih su činjenica društva European Dynamics Luxembourg, Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE i European Dynamics Belgium SA (u daljnjem tekstu, zajedno: društva European Dynamics Luxembourg i dr.) 6. lipnja 2011. Općem sudu podnijela tužbu za poništenje sporne odluke. Budući da su tijekom rasprave odustala od jednog od tužbenih zahtjeva, ta su društva zahtijevala da se:

– poništi sporna odluka u dijelu u kojem je ponuda društva European Dynamics Luxembourg razvrstana na treće mjesto u skladu s kaskadnim sustavom;

– ponište sve ostale povezane odluke EUIPO-a, uključujući odluke kojima se predmetni ugovor dodjeljuje uspješnim ponuditeljima razvrstanima na prvo i drugo mjesto sukladno kaskadnom sustavu;

– naloži EUIPO-u da nadoknadi štetu u iznosu od 650 000 eura koju su tužitelji pretrpjeli zbog propuštene prilike te zbog štete nanesene njihovu ugledu i vjerodostojnosti i

– naloži EUIPO-u snošenje troškova.

9 U prilog svojem zahtjevu za poništenje društva European Dynamics Luxembourg i dr. iznijela su tri tužbena razloga. Prvim tužbenim razlogom EUIPO-u su stavila na teret da je, time što im je odbio pružiti dostatno objašnjenje ili obrazloženje odluke o sklapanju ugovora, povrijedio članak 100. stavak 2. prvi podstavak Financijske uredbe i članak 149. Uredbe br. 2342/2002, kako je izmijenjena Uredbom br. 478/2007, te obvezu obrazlaganja u smislu članka 296. drugog stavka UFEU-a. Drugi tužbeni razlog temeljio se na „povredi specifikacija” jer je EUIPO na njihovu štetu primijenio novi kriterij za sklapanje ugovora i novo ponderiranje potkriterija za sklapanje ugovora koji nisu sadržani u specifikacijama. U skladu s trećim tužbenim razlogom, društva European Dynamics Luxembourg i dr. prigovorila su EUIPO-u da je počinio nekoliko očitih pogrešaka u ocjeni.

10 Opći sud ispitao je redom drugi, treći i prvi tužbeni razlog u prilog tužbi za poništenje.

11 Najprije, u okviru ispitivanja drugog tužbenog razloga, Opći sud je u točki 48. pobijane presude utvrdio da negativni komentar EUIPO-a na ponudu društva European Dynamics Luxembourg, prema kojem su u ponudama koje su na temelju prvog kriterija za sklapanje ugovora dobile bolji rezultat od njega „upravljanje promjenama i komunikacija utvrđeni kao dva najvažnija zadatka za uspješno provođenje projekta”, dokazuje da je EUIPO ponderirao različite potkriterije u sklopu prvog kriterija za sklapanje ugovora. U točki 53. te presude Opći sud presudio je da je, s obzirom na to da to ponderiranje nije bilo predviđeno specifikacijama niti su ponuditelji o njemu prethodno obaviješteni, EUIPO na štetu društava European Dynamics Luxembourg i dr. povrijedio načelâ jednakih mogućnosti i transparentnosti. Stoga je Opći sud u točki 55. navedene presude djelomično prihvatio drugi tužbeni razlog.

12 Zatim, u okviru ispitivanja trećeg tužbenog razloga Opći sud je smatrao da su određeni negativni komentari EUIPO-a koji se odnose na ocjenu ponude društva European Dynamics Luxembourg s obzirom na prvi i drugi kriterij za sklapanje ugovora bili posljedica očite pogreške u ocjeni. S jedne strane, taj je sud u točki 91. pobijane presude utvrdio da je, s obzirom na to da je negativnim komentarom navedenim u toj točki počinjena povreda načelâ jednakih mogućnosti i transparentnosti, i samom tom presudom nužno počinjena očita pogreška u ocjeni. S druge strane, Opći sud smatrao je u točki 102. te presude da je i navedeni negativni komentar, prema kojem su „nedostajali primjeri konačnih projektnih rezultata”, bio posljedica očite pogreške u ocjeni jer nije potkrijepljen specifikacijama. Prema tome, Opći sud prihvatio je treći tužbeni razlog u pogledu prigovora usmjerenih protiv tih negativnih komentara te ga je odbio u preostalom dijelu.

13 Osim toga, i dalje u okviru ispitivanja trećeg tužbenog razloga, Opći sud utvrdio je u točkama 86., 89. i 95. pobijane presude da je više drugih komentara EUIPO-a povezanih s ocjenjivanjem ponude društva European Dynamics Luxembourg s obzirom na prvi kriterij za sklapanje ugovora bilo zahvaćeno nedostatkom u obrazloženju u smislu članka 296. drugog stavka UFEU-a, u vezi s člankom 100. stavkom 2. Financijske uredbe, tako da Opći sud nije mogao provjeriti jesu li tim komentarima počinjene očite pogreške u ocjeni.

14 Naposljetku, po završetku ispitivanja prvog tužbenog razloga, nakon upućivanja u točki 134. pobijane presude na ocjene koje je smatrao nedostatno obrazloženima po završetku ispitivanja trećeg tužbenog razloga, Opći sud presudio je u točki 135. te presude da je sporna odluka na više mjesta zahvaćena nedostacima u obrazloženju.

15 U tim okolnostima, Opći sud je u točki 136. pobijane presude smatrao da spornu odluku treba u cijelosti poništiti.

16 U potporu svojem zahtjevu za naknadu štete, društva European Dynamics Luxembourg i dr. tražila su, kao što proizlazi iz točke 137. iste presude, naknadu za gubitak prilike za sklapanje tog ugovora u svojstvu uspješnog ponuditelja razvrstanog na prvo mjesto kao i naknadu neimovinske štete pretrpljene zbog narušavanja njihova ugleda i vjerodostojnosti.

17 Opći sud utvrdio je da su ispunjeni uvjeti za postojanje izvanugovorne odgovornosti Unije na temelju članka 340. drugog stavka UFEU-a s obzirom na to da su materijalne nezakonitosti koje je utvrdio mogle utjecati na mogućnost društva European Dynamics Luxembourg da njegova ponuda bude razvrstana na prvo ili drugo mjesto u kaskadnom sustavu.

18 Međutim, nije smatrao nužnim provjeriti jesu li narušeni ugled i vjerodostojnost društava European Dynamics Luxembourg i dr. s obrazloženjem da je poništenje odluke o sklapanju ugovora u načelu dovoljno za popravak štete nastale tim narušavanjem ugleda. Prema tome, djelomično je prihvatio zahtjev za naknadu štete te je pozvao stranke da se usuglase o iznosu naknade štete koji treba isplatiti.

Postupak pred Sudom i zahtjevi stranaka

19 EUIPO svojom žalbom od Suda zahtijeva da:

– najprije, ukine pobijanu presudu te da odbije zahtjev za poništenje sporne odluke i zahtjev za naknadu štete koji su podneseni u prvostupanjskom postupku;

– podredno, da ukine pobijanu presudu i vrati predmet Općem sudu;

– još podrednije, da ukine pobijanu presudu u dijelu u kojem je Uniji naloženo plaćanje naknade štete društvima European Dynamics Luxembourg i dr. i

– društvima European Dynamics Luxembourg i dr. naloži snošenje troškova postupka.

20 Društva European Dynamics Luxembourg i dr. od Suda zahtijevaju da:

– odbije žalbu i

– EUIPO-u naloži snošenje troškova obaju postupaka.

O žalbi

21 U prilog svojoj žalbi EUIPO ističe četiri žalbena razloga od kojih se, prvi, temelji na pogrešci koja se tiče prava u primjeni načelâ jednakih mogućnosti i transparentnosti i na nedostatku u obrazloženju, drugi, na pogrešci koja se tiče prava u dijelu u kojem je Opći sud poništio spornu odluku zbog očitih pogrešaka u ocjeni, treći, na povredi članka 100. stavka 2. Financijske uredbe u vezi s člankom 296. drugim stavkom UFEU-a, četvrti, na pogrešci koja se tiče prava i nedostatku u obrazloženju u dijelu u kojem je pobijanom presudom prihvaćen zahtjev za naknadu štete koji su uložila društva European Dynamics Luxembourg i dr.

Prvi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

22 EUIPO tvrdi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je smatrao da je navodno uvođenje novih čimbenika ponderiranja u pogledu prvog kriterija za sklapanje ugovora dovelo do nepoštovanja načelâ jednakih mogućnosti i transparentnosti. Ističe da je Opći sud pogrešno presudio da se spornom odlukom krše ta načela jer je ocjena ponude društva European Dynamics Luxembourg, kad je riječ o prvom kriteriju za sklapanje ugovora, izvršena s obzirom na čimbenike ponderiranja potkriterija u sklopu tog kriterija koji ne proizlaze iz specifikacija i o kojima ponuditelji nisu bili obaviješteni. Prema mišljenju EUIPO-a, ocjena provedena u točki 53. pobijane presude, kojom je utvrđena „automatska uzročna veza" između uvođenja tih čimbenika ponderiranja i povrede tih načela, temelji se na pogrešnom tumačenju sudske prakse Suda i, osim toga, nije dostatno obrazložena. EUIPO se, s tim u vezi, osobito poziva na presudu od 24. studenoga 2005., ATI EAC e Viaggi di Maio i dr. (C-331/04, EU:C:2005:718).

23 Prema mišljenju društava European Dynamics Luxembourg i dr., s obzirom na to da EUIPO pred Općim sudom nije tvrdio da čimbenici ponderiranja koji se ne nalaze u specifikacijama nisu utjecali na pripremu ponuda, takav argument, kojim se Općem sudu prigovara da nije provjerio je li uvođenje tih čimbenika nanijelo štetu pravima društava European Dynamics Luxembourg i dr. i koji je prvi put iznesen u ovoj žalbi, nov je te je stoga nedopušten.

24 U svakom slučaju, taj žalbeni razlog je neosnovan. Društva European Dynamics Luxembourg i dr. u biti tvrde da je Opći sud postupio u skladu sa sudskom praksom Suda na koju se pozvao EUIPO jer je, iako ju nije naveo, utvrdio da im je uvođenjem tih čimbenika ponderiranja, o kojima prethodno nisu bili obaviješteni, nanesena šteta.

25 Naposljetku, društva European Dynamics Luxembourg i dr. smatraju da je pobijana presuda u dovoljnoj mjeri obrazložena jer Opći sud nije mogao provesti cjelovito preispitivanje upravo zato što je EUIPO iznosio nejasne komentare te zato što u spornoj odluci nema uvjerljivih argumenata i utemeljene argumentacije.

Ocjena Suda

26 Prije svega treba odbiti prigovor nedopuštenosti koji su istaknula društva European Dynamics Luxembourg i dr.

27 Naime, EUIPO-u je dopušteno uložiti žalbu u kojoj se iznose žalbeni razlozi proizašli iz same pobijane presude a kojima se osporava njezina osnovanost.

28 Tim argumentima, za koje društva European Dynamics Luxembourg i dr. tvrde da su nedopušteni, EUIPO osporava pravnu osnovanost rješenja za koje se odlučio Opći sud (vidjeti u tom smislu presudu od 29. studenoga 2007., Stadtwerke Schwäbisch Hall i dr./Komisija, C-176/06 P, neobjavljena, EU:C:2007:730, t. 17.).

29 Kad je riječ o ispitivanju merituma prvog žalbenog razloga, njime EUIPO u biti prigovara Općem sudu da je pogrešno primijenio sudsku praksu Suda iz točke 48. pobijane presude te da je u točki 53. te presude pogrešno presudio da je EUIPO nezakonito uveo čimbenike ponderiranja potkriterija u sklopu prvog kriterija za sklapanje ugovora.

30 S tim u vezi mora se utvrditi da je pobijana presuda zahvaćena pogreškom koja se tiče prava.

31 Točno je da načela jednakog postupanja i transparentnosti postupaka javne nabave za javne naručitelje znače obvezu da se tijekom čitavog postupka drže istog tumačenja kriterija za sklapanje ugovora (presude od 18. listopada 2001., SIAC Construction, C-19/00, EU:C:2001:553, t. 43. i od 18. studenoga 2010., Komisija/Irska, C-226/09, EU:C:2010:697, t. 59. i navedena sudska praksa).

32 Tako javni naručitelj ne može primijeniti pravila ponderiranja ili potkriterija za kriterije za sklapanje ugovora s kojima ponuditelji prethodno nisu bili upoznati (presuda od 24. siječnja 2008., Lianakis i dr., C-532/06, EU:C:2008:40, t. 38.).

33 Međutim, javni naručitelj može nakon isteka roka za podnošenje ponuda odrediti koeficijente ponderiranja potkriterija koji u biti odgovaraju kriterijima s kojima su ponuditelji prethodno bili upoznati. To *ex post* određivanje mora, međutim, ispunjavati tri uvjeta, odnosno, na prvom mjestu, njime ne treba mijenjati kriterije za sklapanje ugovora kako su određeni u specifikacijama ili u pozivu na nadmetanje, na drugom mjestu, ono ne treba sadržavati elemente koji bi utjecali na sastavljanje ponuda da su bili poznati u trenutku njihova sastavljanja i, na trećem mjestu, ne treba ga odabrati ne vodeći računa o elementima koji mogu dovesti do diskriminacije prema jednom od ponuditelja (vidjeti u tom smislu presude od 24. studenoga 2005., ATI EAC e Viaggi di Maio i dr., C-331/04, EU:C:2005:718, t. 32.; od 21. srpnja 2011., Evropaïki Dynamiki/EMSA, C-252/10 P, neobjavljena, EU:C:2011:512, t. 32. i 33. i od 14. srpnja 2016., TNS Dimarso, C-6/15, EU:C:2016:555, t. 26.).

34 U ovom slučaju, sporna utvrđenja odnosila su se na uvođenje ponderiranja potkriterija u sklopu jednog od kriterija za sklapanje ugovora koje niti je bilo predviđeno specifikacijama niti su o njemu ponuditelji prethodno bili obaviješteni, što EUIPO ne osporava. Stoga, s obzirom na prethodno navedeno, Opći sud nije mogao valjano utvrditi da je došlo do povrede načelâ jednakih mogućnosti i transparentnosti a da prethodno nije ispitao je li se pozivalo na nepoštovanje tih triju uvjeta i je li ono dokazano.

35 S obzirom na to da je Opći sud, prije nego što je presudio da je drugi prigovor drugog tužbenog razloga prvostupanjske tužbe osnovan, propustio provjeriti jesu li u ovom slučaju ispunjena ta tri uvjeta proizašla iz sudske prakse Suda, valja prihvatiti prvi žalbeni razlog a da nije potrebno ispitati osnovanost EUIPO-ova argumenta prema kojem Opći sud nije poštovao obvezu obrazlaganja kada je utvrdio da je povreda načelâ jednakih mogućnosti i transparentnosti bila posljedica uvođenja predmetnih čimbenika ocjene potkriterija.

36 Budući da je razlog iz točke 53. pobijane presude zahvaćen pogreškom koja se tiče prava, treba istaknuti da je, slijedom toga, kao što je to naveo nezavisni odvjetnik u točki 49. svojeg mišljenja, i pobijana presuda zahvaćena drugom pogreškom koja se tiče prava jer je Opći sud, prihvativši deveti prigovor prvog dijela trećeg tužbenog razloga prvostupanjske tužbe utvrdio da postoji očita pogreška u ocjeni u pogledu prvog kriterija za sklapanje ugovora o kojem je riječ. Naime, kako se ne mogu temeljiti na tom razlogu, točke 91. i 96. te presude su neobrazložene. Takva nedostatnost obrazloženja razlog je koji se odnosi na javni poredak koji treba istaknuti po službenoj dužnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 11. travnja 2013., Mindo/Komisija, C-652/11 P, EU:C:2013:229, t. 30. i navedenu sudsku praksu).

Drugi žalbeni razlog i drugi dio trećeg žalbenog razloga

37 Drugi žalbeni razlog i drugi dio trećeg žalbenog razloga EUIPO-a treba zajedno razmotriti.

Argumentacija stranaka

38 Svojim drugim žalbenim razlogom EUIPO tvrdi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je u točki 136. pobijane presude u vezi s njezinom točkom 121. odlučio da navodne očite pogreške u ocjeni koje je utvrdio u točkama 91., 95., 96. i 97. do 103. te presude opravdavaju poništenje sporne odluke. To tijelo ističe da iz same sudske prakse Općeg suda proizlazi da je na žalitelju da dokaže da je očita pogreška u ocjeni imala utjecaj na konačni ishod postupka sklapanja ugovora, što je Opći sud stoga trebao ispitati. EUIPO tvrdi da iako se ta sudska praksa odnosi na nedostatke u obrazloženju, ona se primjenjuje i na očite pogreške u ocjeni.

39 Stoga je Opći sud trebao ispitati jesu li očite pogreške u ocjeni prvog i drugog kriterija za sklapanje ugovora u vezi s ocjenom ponude društva European Dynamics Luxembourg znatno utjecale na ishod predmetnog postupka sklapanja ugovora te, prema tome, je li trebalo poništiti spornu odluku. Međutim, prema EUIPO-ovu mišljenju, Opći sud propustio je ispitati je li se tu ponudu, u nedostatku drugih pogrešaka u ocjeni, moglo razvrstati na prvo ili drugo mjesto u kaskadnom sustavu. Tako je Opći sud, smatrajući da su navodne pogreške u ocjeni dovoljan razlog za ukidanje sporne odluke, počinio pogrešku koja se tiče prava.

40 Kad je riječ o očitoj pogrešci u ocjeni utvrđenoj u točki 103. pobijane presude, koja se odnosi na drugi kriterij za sklapanje ugovora, EUIPO Općem sudu u biti prigovara da nije provjerio je li ta pogreška utjecala na ishod sporne odluke ispitivanjem je li ocjena kriterija za sklapanje ugovora koji nisu zahvaćeni pogreškom koja se tiče prava bila sama po sebi dovoljna da bi se opravdalo razvrstavanje ponude društva European Dynamics Luxembourg.

41 Drugim dijelom trećeg žalbenog razloga EUIPO u biti prigovara Općem sudu da je poništio spornu odluku a da nije provjerio jesu li nedostaci u obrazloženju koje je utvrdio bili dovoljni, sami po sebi ili zajedno s očitim pogreškama u ocjeni koje je također utvrdio, da promijene ishod te odluke.

42 Kako bi potkrijepio svoj drugi žalbeni razlog i drugi dio svojeg trećeg žalbenog razloga, EUIPO se poziva na dvije presude Općeg suda.

43 EUIPO, s jedne strane, tvrdi da ako Opći sud utvrdi da je odluka o sklapanju ugovora nedostatno obrazložena, ta se odluka zbog tog razloga može poništiti samo ako drugi elementi te odluke, u kojima nema takve nepravilnosti, nisu dovoljni da se ona na njima temelji (presuda od 10. travnja 2014., Evropaïki Dynamiki/Komisija, T-340/09, neobjavljena, EU:T:2014:208, t. 115. i 116.). Prema mišljenju EUIPO-a, pristup iz te presude po analogiji treba primijeniti kada Opći sud utvrdi očitu pogrešku u ocjeni kojom je zahvaćena odluka o sklapanju ugovora.

44 S druge strane, EUIPO tvrdi da, ako se bod koji je dodijeljen ponudi na temelju konkretnog kriterija za sklapanje ugovora temelji na nekoliko negativnih komentara, među kojima je jedan ili više njih zahvaćen očitom pogreškom u ocjeni, taj bod i ocjena na kojem se temelji nisu zahvaćeni takvom pogreškom ako se navedena ocjena temelji i na komentarima u kojima nema očite pogreške u ocjeni (presuda od 26. rujna 2014, Evropaïki Dynamiki/Komisija, T-498/11, neobjavljena, EU:T:2014:831, t. 196. i 197.).

45 Prema mišljenju EUIPO-a, u ovom slučaju, bod dodijeljen prvom kriteriju za sklapanje ugovora i onaj dodijeljen drugom kriteriju za sklapanje ugovora nisu se temeljili samo na jednom, nego na nekoliko negativnih i pozitivnih komentara za koje je Opći sud smatrao da u njima nema očite pogreške u ocjeni ili koji, s obzirom na to da se tužba nije na njih odnosila, nisu bili ispitani. EUIPO smatra da je Opći sud stoga trebao provjeriti jesu li ti drugi komentari sami po sebi dostatni za opravdanje boda koji je javni naručitelj dodijelio predmetnom kriteriju za sklapanje ugovora.

46 Drugim dijelom trećeg žalbenog razloga EUIPO tvrdi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što je poništio spornu odluku a da nije provjerio jesu li nedostaci u obrazloženju utvrđeni u točkama 86., 89., 95., 134. i 135. pobijane presude dostatni, sami po sebi ili skupa s drugim očitim pogreškama u ocjeni koje je također utvrdio, da doista utječu na konačni ishod postupka javne nabave.

47 Društva European Dynamics Luxembourg i dr. smatraju da su drugi žalbeni razlog i drugi dio trećeg žalbenog razloga EUIPO-a neosnovani.

Ocjena Suda

48 Kad je riječ o drugom žalbenom razlogu, prije svega treba utvrditi da ne treba ispitati utjecaj očite pogreške u ocjeni na prvi kriterij za ocjenu jer iz ispitivanja prvog žalbenog razloga proizlazi da Opći sud nije trebao utvrditi takvu pogrešku.

49 Kad je riječ o tome da Opći sud nije uzeo u obzir, s jedne strane, učinke nedostataka u obrazloženju odluke o sklapanju ugovora na njezinu valjanost i, s druge strane, očitu pogrešku u ocjeni u vezi s drugim kriterijem za sklapanje ugovora, koja je utvrđena u točki 103. pobijane presude, treba istaknuti da nedostatno obrazloženje ili očita pogreška u ocjeni u vezi s kriterijem za sklapanje ugovora ne opravdavaju poništenje odluke o sklapanju ugovora ako ona sadržava druge elemente koji su sami po sebi dovoljni da budu njezin pravni temelj.

50 U tom slučaju, žalbeni razlozi koji se temelje na tim nepravilnostima bespredmetni su (vidjeti po analogiji presude od 12. srpnja 2001., Komisija i Francuska/TF1, C-302/99 P i C-308/99 P, EU:C:2001:408, t. 27. i od 26. travnja 2007., Alcon/OHIM, C-412/05 P, EU:C:2007:252, t. 41.).

51 S tim u vezi treba utvrditi da EUIPO svojim drugim žalbenim razlogom i drugim dijelom trećeg žalbenog razloga samo tvrdi da je Opći sud pogrešno primijenio vlastitu sudsku praksu i da nepravilnosti koje je utvrdio nisu utjecale na ishod sporne odluke.

52 EUIPO ne pojašnjava i ne tvrdi da u konkretnom slučaju sporna odluka nije mogla biti povoljnija za društvo European Dynamics Luxembourg da nije bilo različitih nepravilnosti koje je Opći sud utvrdio.

53 U tim okolnostima, EUIPO neutemeljeno prigovara Općem sudu da je propustio ispitati jesu li pogreška u ocjeni drugog kriterija za sklapanje ugovora i nedostaci u obrazloženju koje je utvrdio u pogledu sporne odluke mogli imati utjecaj na izreku te odluke.

54 Stoga treba odbiti drugi žalbeni razlog i drugi dio trećeg žalbenog razloga EUIPO-a.

Prvi i treći dio trećeg žalbenog razloga

Prvi dio trećeg žalbenog razloga

– Argumentacija stranaka

55 Prvim dijelom tog žalbenog razloga EUIPO tvrdi da je Opći sud povrijedio doseg obveze obrazlaganja koju javni naručitelj ima na temelju članka 100. stavka 2. Financijske uredbe. Time što je zasebno ispitao svaki od komentara odbora za ocjenu ponude istodobno ne vodeći računa o širem kontekstu procjene čiji su dio, Opći sud je toj obvezi pridao uži sadržaj od onog koji je Sud utvrdio u točki 21. presude od 4. listopada 2012., Evropaïki Dynamiki/Komisija (C-629/11 P, neobjavljena, EU:C:2012:617), koja je spomenuta u točki 129. pobijane presude. Prema toj sudskoj praksi, javni naručitelj nije dužan neuspješnom ponuditelju dostaviti detaljan sažetak načina na koji je u postupku procjene njegove ponude u obzir uzeta svaka njezina pojedinost ni detaljnu usporednu analizu njegove i odabrane ponude.

56 Društva European Dynamics Luxembourg i dr. tvrde da je taj dio trećeg žalbenog razloga neosnovan.

– Ocjena Suda

57 Kad je riječ o prvom dijelu trećeg žalbenog razloga, treba ispitati je li Opći sud, na temelju razloga navedenih u točkama 81. do 86., 87. do 89. i 90. do 95. pobijane presude, primijenio zahtjeve koji su stroži od onih koji proizlaze iz presude od 4. listopada 2012., Evropaïki Dynamiki/Komisija (C-629/11 P, neobjavljena, EU:C:2012:617).

58 Treba podsjetiti da je Sud u točkama 20. do 22. te presude u biti presudio da, u smislu članka 100. stavka 2. prvog podstavka Financijske uredbe, javni naručitelj obavješćuje sve natjecatelje ili ponuditelje čiji su zahtjevi ili ponude odbijene o razlozima na temelju kojih je donesena odluka, a sve ponuditelje čije su ponude prihvatljive i koji su to zahtijevali pisanim putem, o značajkama i relativnim prednostima odabrane ponude kao i o imenu ponuditelja s kojim je ugovor sklopljen. Međutim, od javnog naručitelja ne može se zahtijevati da ponuditelju čija ponuda nije prihvaćena priopći, s jedne strane, osim razloga za odbijanje potonje, detaljan sažetak načina na koji je svaka pojedinost njegove ponude uzeta u obzir u vezi s njezinom procjenom i, s druge strane, detaljnu usporednu analizu odabrane ponude i one neuspješnog ponuditelja u okviru obavještavanja o značajkama i relativnim prednostima odabrane ponude. Isto tako, javni naručitelj neuspješnom ponuditelju na njegov pisani zahtjev ne mora dostaviti potpuni primjerak izvješća o procjeni.

59 Osim toga, obrazloženje koje se zahtijeva člankom 296. drugim stavkom UFEU-a mora se ocijeniti s obzirom na okolnosti slučaja, osobito sadržaj akta i prirodu iznesenih razloga. U obrazloženju nije potrebno podrobno navoditi sve relevantne činjenične i pravne elemente jer pitanje ispunjava li obrazloženje akta zahtjeve iz članka 296. UFEU-a treba ocijeniti ne samo s obzirom na tekst tog akta nego i na njegov kontekst kao i na sva pravna pravila koja uređuju predmetno područje (vidjeti u tom smislu presudu od 12. rujna 2017., Anagnostakis/Komisija, C-589/15 P, EU:C:2017:663, t. 29. i navedenu sudsku praksu).

60 Najprije se mora istaknuti da nije potrebno ispitati EUIPO-ove kritike argumentacije iz točaka 90. do 95. pobijane presude u vezi s ispitivanjem devetog prigovora prvog dijela trećeg tužbenog razloga prvostupanjske tužbe.

61 Naime, u točki 36. ove presude presuđeno je da su točke 48. do 55. pobijane presude zahvaćene pogreškom koja se tiče prava i da su, s obzirom na to da se ne mogu temeljiti na tim točkama, točka 91. i 96. pobijane presude neutemeljene. Slijedom toga je u toj istoj točki ove presude

presuđeno da je pobijana presuda zahvaćena pogreškom koja se tiče prava u dijelu u kojem je Opći sud prihvatio deveti prigovor prvog dijela trećeg tužbenog razloga prvostupanjske tužbe, utvrdivši da je postojala očita pogreška u ocjeni u pogledu prvog kriterija za sklapanje ugovora o kojem je riječ.

62 Zatim, kad je riječ o navodima iz točaka 81. do 86. pobijane presude, treba podsjetiti da su šestim prigovorom prvog dijela trećeg tužbenog razloga prvostupanjske tužbe društva European Dynamics Luxembourg i dr. osporavala EUIPO-ovu ocjenu prema kojoj voditelj programa, glavni voditelj projekta i voditelj projekta nisu bili nužni za svaki projekt.

63 Opći sud je, nakon što je ispitao taj prigovor, u točkama 85. i 86. pobijane presude presudio da treba utvrditi da u pogledu tog pitanja postoji nedostatak u obrazloženju u smislu članka 296. drugog stavka UFEU-a, u vezi s člankom 100. stavkom 2. Financijske uredbe, uzimajući u obzir nepreciznost specifikacija te sažetu i nejasnu narav odluke odbora za ocjenjivanje ponuda, zbog čega je nemoguće provjeriti vjerodostojnost EUIPO-ove kritike, iznesene u smislu uključivanja glavnog voditelja projekta i voditelja projekta u ponudu društva European Dynamics Luxembourg.

64 EUIPO ne pojašnjava po čemu je Opći sud, da bi došao do tog zaključka, primijenio stroži test od onog koji proizlazi iz sudske prakse navedene u točkama 57. do 59. ove presude.

65 Naposljetku, u argumentaciji iz točaka 87. do 89. pobijane presude, u vezi s ispitivanjem osmog prigovora prvog dijela trećeg tužbenog razloga iznesenog u prvostupanjskom postupku, Opći sud je u točki 88. pobijane presude smatrao da je konačni komentar odbora za ocjenjivanje ponuda, prema kojem je „[c]jelokupna ponuda vrlo operativna umjesto da je strateška te se usredotočuje na drugu vrstu voditelja projekta od one koju planira [EUIPO]”, bio nerazumljiv te da je, osobito, tvrdnja da je EUIPO predviđao „drugu vrstu voditelja projekta” bila nejasna i, prema tome, neprovjerljiva kritika.

66 U tom pogledu, s jedne strane, treba istaknuti da EUIPO ne osporava da je, isključivo u postupku pred Općim sudom, samo iznio jednu tvrdnju s tim u vezi, kao što proizlazi iz točke 88. pobijane presude.

67 S druge strane, EUIPO ne osporava ni zaključke Općeg suda o nedostatku dovoljno jasnih i preciznih kriterija navedenih u specifikacijama te sažetoj i nejasnoj naravi odluka odbora za ocjenjivanje ponuda.

68 Stoga Sud nije utvrdio da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava.

69 Kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točkama 77. i 78. svojeg mišljenja, argumenti izneseni u prilog ovoj žalbi ne dovode u pitanje činjenicu da je Opći sud ispitao komentare odbora za ocjenjivanje ponuda koji su osporavani u prvostupanjskoj tužbi kako zasebno tako i u ukupnom kontekstu procjene predmetne ponude te da taj sud od EUIPO-a nije zahtijevao da dostavi detaljan sažetak načina na koji je u postupku procjene te ponude u obzir uzeta svaka njezina pojedinost ni detaljnu usporednu analizu te ponude i bolje razvrstanih ponuda.

70 U tim okolnostima prvi dio trećeg žalbenog razloga treba odbiti kao neosnovan.

Treći dio trećeg žalbenog razloga

– Argumentacija stranaka

71 Trećim dijelom svojeg trećeg žalbenog razloga EUIPO tvrdi da u pobijanoj presudi postoji jedna proturječnost jer, s jedne strane, prilikom ispitivanja trećeg tužbenog razloga tužbe za poništenje Opći sud u točkama 112. do 115. i 121. te presude nije utvrdio postojanje nikakve očite pogreške u ocjeni ni nedostatka u obrazloženju procjene ponude društva European Dynamics Luxembourg s obzirom na četvrti kriterij za sklapanje ugovora i, s druge strane, nakon što je ispitao prvi tužbeni razlog te tužbe,

Općі je sud u točkama 134. i 135. te presude smatrao da ne može izvršiti kontrolu materijalnopravne zakonitosti sporne odluke u pogledu te procjene, tako da je ta odluka zahvaćena očitom pogreškom u ocjeni.

72 Društva European Dynamics Luxembourg i dr. smatraju da je taj dio trećeg žalbenog razloga neosnovan.

– *Ocjena Suda*

73 Točno je da Općі sud u prvoj rečenici točke 134. pobijane presude spominje četvrti kriterij za sklapanje ugovora iako je u točkama 112. do 115. i 121. te presude presudio da EUIPO s tim u vezi nije počinio očitu pogrešku u ocjeni.

74 Međutim, u točkama 134. i 135. pobijane presude samo se iznosi zaključak koji se izvodi iz točaka 81. do 86., 87. do 89. i 90. do 95. pobijane presude, u kojima se ispituju prigovori u vezi s prvim kriterijem za sklapanje ugovora.

75 Stoga EUIPO-ov prigovor o argumentaciji Općeg suda iznesenoj u točkama 112. do 115. i 121. pobijane presude, s jedne strane, i u točkama 134. i 135. te presude, s druge strane, nema utjecaja na izreku te presude, tako da treći dio trećeg žalbenog razlog treba smatrati bespredmetnim.

76 Iz toga proizlazi da prvi i treći dio trećeg žalbenog razloga treba odbaciti.

Četvrti žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

77 Prvim dijelom četvrtog žalbenog razloga EUIPO tvrdi da u ovom slučaju nije ispunjen jedan od potrebnih uvjeta za postojanje izvanugovorne odgovornosti Unije jer se tvrdnja da je sporna odluka zahvaćena nezakonitostima temelji na pogreškama koje se tiču prava koje je počinio Općі sud. Stoga je taj sud pogrešno utvrdio da postoji izvanugovorna odgovornost Unije.

78 Podredno, EUIPO tvrdi da, ako se pobijana presuda ukine samo u dijelu u kojem je Općі sud utvrdio povredu načelâ jednakih mogućnosti i transparentnosti, Sud bi tu presudu trebao ukinuti i u dijelu koji se odnosi na naknadu navodne štete koju su pretrpjela društva European Dynamics Luxembourg i dr. Naime, s jedne strane, kao što proizlazi iz točaka 142. i 143. pobijane presude, ne postoji uzročna veza između nedostataka u obrazloženju koje je utvrdio Općі sud i te navodne štete. S druge strane, budući da Općі sud nije ispitao utjecaj očitih pogrešaka u ocjeni utvrđenih u točkama 91. i 102. pobijane presude na konačan ishod postupka javne nabave, taj sud nije dovoljno obrazložio zaključak, naveden u točki 144. te presude, prema kojem postoji uzročna veza između tih pogrešaka i navedene štete.

79 Drugim dijelom svojeg četvrtog žalbenog razloga EUIPO tvrdi da je pobijana presuda zahvaćena nedostatkom u obrazloženju jer sadržava proturječje između, s jedne strane, razloga iznesenih u točkama 144., 146. i 150. te presude i, s druge strane, točke 2. izreke navedene presude. Naime, iako je tim razlozima utvrđena šteta koju je društvo European Dynamics Luxembourg pretrpjelo kao gubitak prilike da njegova ponuda bude razvrstana na prvo ili drugo mjesto u kaskadnom sustavu, u izreci je Uniji naložena naknada štete na temelju gubitka prilike da okvirni ugovor sklopi kao prvi ugovaratelj.

80 Trećim dijelom svojeg četvrtog žalbenog razloga EUIPO tvrdi da u točki 2. izreke pobijane presude postoji pogreška u pisanju u dijelu u kojem se Uniji, a ne EUIPO-u nalaže naknada štete koju je pretrpjelo društvo European Dynamics Luxembourg. Međutim, na temelju članka 115. i članka 118. stavka 3. Uredbe br. 207/2009 takvo nalaganje trebalo se odnositi na EUIPO.

81 Društva European Dynamics Luxembourg i dr. prije svega tvrde da je pobijanom presudom u dovoljnoj mjeri dokazano da su ispunjeni uvjeti za uspostavu odgovornosti Unije. Ona, zatim, tvrde da nema nikakve proturječnosti između, s jedne strane, točaka 144., 146. i 150. pobijane presude i, s druge strane, druge točke njezine izreke jer, kako bi se naknadila šteta koju su ona pretrpjela zbog gubitka prilike, u obzir treba uzeti čitav raspon mogućnosti koje bi taj gubitak prilike mogao uključivati, to jest, priliku za društvo European Dynamics Luxembourg da bude razvrstano kao prvi ugovaratelj u kaskadnom mehanizmu. Naposljetku, navođenje Unije u točki 2. izreke pobijane presude nije pogrešno jer je Unija sveukupno odgovorna za nezakonito postupanje svojih institucija i tijela.

Ocjena Suda

82 Kao prvo treba ispitati EUIPO-ov argument koji je iznesen podredno u okviru prvog dijela njegova četvrtog žalbenog razloga.

83 Svojim argumentom EUIPO u biti tvrdi da u pobijanoj presudi nije dokazana ni obrazložena tvrdnja da postoji uzročna veza između očitih pogrešaka u ocjeni koje je Opći sud utvrdio u pogledu drugog kriterija za sklapanje ugovora i štete koju je društvo European Dynamics Luxembourg pretrpjelo zbog gubitka prilike.

84 Taj argument treba smatrati osnovanim u okolnostima ovog slučaja.

85 Naime, s jedne strane, kao što je utvrđeno u točki 36. ove presude, točke 53., 91. i 96. zahvaćene su pogreškom koja se tiče prava tako da Opći sud nije trebao utvrditi postojanje nikakve nezakonitosti zbog povrede načelâ jednakih mogućnosti i transparentnosti kao ni očite pogreške u ocjeni u pogledu prvog kriterija za sklapanje ugovora.

86 S druge strane, Opći sud je u točki 143. pobijane presude presudio da se ne može smatrati da postoji uzročna veza između nedostataka u obrazloženju koje je utvrdio i štetâ na koje se pozivaju društva European Dynamics Luxembourg i dr.

87 Stoga, da bi došlo do uspostave odgovornosti Unije, potrebno je postojanje uzročne veze između samo jedne nezakonitosti procjene ponude društva European Dynamics Luxembourg, utvrđene u točki 102. te presude, i gubitka prilike.

88 Međutim, Opći sud u pobijanoj presudi nije u dovoljnoj mjeri dokazao postojanje takve uzročne veze. Taj sud, među ostalim, nije utvrdio je li i u kojoj mjeri društvo European Dynamics Luxembourg trebalo, s obzirom na okolnosti slučaja i na to da EUIPO nije počinio pogreške, biti razvrstano na prvo mjesto te mu je trebao biti dodijeljen predmetni ugovor.

89 Iz toga proizlazi da, s obzirom na to da nije ispunjen jedan od uvjeta koji su nužni za uspostavu izvanugovorne odgovornosti Unije, Opći sud nije trebao prihvatiti zahtjev za naknadu štete društava European Dynamics Luxembourg i dr.

90 Stoga je prvi dio EUIPO-va četvrtog žalbenog razloga osnovan.

91 S obzirom na to da je taj dio četvrtog žalbenog razloga osnovan, nije potrebno ispitati njegov drugi i treći dio.

Djelomično ukidanje pobijane presude

92 Iz svih tih razmatranja proizlazi da je pobijana presuda u svojim točkama 53., 91. i 96. zahvaćena pogreškom koja se tiče prava jer je Opći sud prihvatio drugi prigovor drugog tužbenog razloga prvostupanjske tužbe u vezi s prvim kriterijem za sklapanje ugovora i deveti prigovor prvog dijela trećeg tužbenog razloga te tužbe u vezi s navedenim kriterijem za sklapanje ugovora.

93 Kao što proizlazi iz točke 136. pobijane presude, Opći sud je poništenje sporne odluke iz točke 1. njezine izreke opravdao svim nepravilnostima koje je utvrdio i kojima je zahvaćena predmetna ponuda s obzirom na prvi i drugi kriterij za sklapanje ugovora. Međutim, iako utvrđenja Općeg suda iz točaka 53., 91. i 96. pobijane presude ne mogu poslužiti kao opravdanje za poništenje sporne odluke, nepravilnosti koje je Opći sud utvrdio u točkama 86., 89., 95., 102. i 135. pobijane presude dovoljne su, kao što je nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 111. svojeg mišljenja, kako bi se opravdalo poništenje te odluke koje je izvršio Opći sud. Iz toga slijedi da ne treba ukinuti točku 1. izreke pobijane presude.

94 S druge strane, treba ukinuti točku 2. izreke pobijane presude kojom se Uniji nalaže naknada štete koju je pretrpjelo društvo European Dynamics Luxembourg zbog gubitka prilike da okvirni ugovor sklopi kao prvi ugovaratelj u kaskadnom redoslijedu jer je prvi dio četvrtog žalbenog razloga proglašen osnovanim.

95 S obzirom na to ukidanje pobijane presude, treba ukinuti i točke 4. i 5. njezine izreke o određivanju visine naknade štete.

96 U tim okolnostima, treba ukinuti i točku 6. izreke pobijane presude o troškovima.

O tužbama pred Općim sudom

97 U skladu s člankom 61. prvim stavkom drugom rečenicom Statuta Suda Europske unije, ako je žalba osnovana, Sud nakon ukidanja odluke Općeg suda može konačno odlučiti o sporu ako stanje postupka to dopušta.

98 To je slučaj i u ovom predmetu. Stoga treba ispitati zahtjev za naknadu štete društava European Dynamics Luxembourg i dr. iz te tužbe, kojim se zahtijeva naknada štete koju su ta društva pretrpjela zbog gubitka prilike društva European Dynamics Luxembourg da okvirni ugovor sklopi kao prvi ugovaratelj u kaskadnom redoslijedu.

99 S tim u vezi treba podsjetiti da na temelju ustaljene sudske prakse Suda uspostava izvanugovorne odgovornosti EUIPO-a ovisi o ispunjenju svih uvjeta, to jest, da je njegovo postupanje nezakonito, da je nastala šteta i da postoji uzročno-posljedična veza između tog postupanja i nastale štete (vidjeti u tom smislu presudu od 10. srpnja 2014., Nikolaou/Revizorski sud, C-220/13 P, EU:C:2014:2057, t. 52. i navedenu sudsku praksu). Jednako tako, iz ustaljene sudske prakse Suda proizlazi da za uspostavljanje izvanugovorne odgovornosti Unije šteta mora biti stvarna i izvjesna i dovoljno izravno proizlaziti iz nezakonitog postupanja institucija (presuda od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, C-45/15 P, EU:C:2017:402, t. 61. i navedena sudska praksa).

100 U svakom slučaju, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, stranka koja se poziva na izvanugovornu odgovornost Unije dužna je podnijeti uvjerljive dokaze o postojanju i o opsegu štete na koju se poziva te o postojanju dovoljno izravne uzročne veze između postupanja institucije o kojoj je riječ i štete na koju se poziva (presuda od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, C-45/15 P, EU:C:2017:402, t. 62. i navedena sudska praksa).

101 S tim u vezi treba utvrditi da iz tumačenja tužbe podnesene Općem sudu slijedi da ona očito ne ispunjava zahtjeve određene tom sudskom praksom. Naime, društva European Dynamics Luxembourg i dr. su, među ostalim, zahtijevala naknadu procijenjene bruto dobiti koju je društvo European Dynamics Luxembourg moglo ostvariti da je s njim sklopljen predmetni ugovor, istodobno samo tvrdeći da je s njim „nepovratno odbijeno sklapanje predmetnih ugovora". Ona ipak nisu potkrijepila bi li i u kojoj mjeri s obzirom na okolnosti slučaja i u odsustvu EUIPO-ovih pogrešaka društvo European Dynamics Luxembourg bilo razvrstano na prvo mjesto i s njim sklopljen predmetni ugovor. Ona stoga nisu dokazala niti da je šteta nastala niti uzročno-posljedičnu vezu između postupanja koje se prigovara i navodne štete.

102 U svakom slučaju, takav zahtjev za naknadu štete može se temeljiti samo na nezakonitosti koju je EUIPO počinio pri procjeni drugog kriterija za sklapanje ugovora, a koja je utvrđena u točki 102. pobijane presude. Čak i da su ponudi društva European Dynamics Luxembourg dodijeljeni svi raspoloživi bodovi na temelju tog drugog kriterija za sklapanje ugovora, ona ne bi bila bolje razvrstana. Naime, čak i da je ta ponuda dobila maksimalan broj bodova koji se mogu dodijeliti na temelju drugog kriterija za sklapanje ugovora, ona bi dobila konačni ukupni broj bodova koji je niži od konačnih ukupnih brojeva bodova koje su dobile ponude razvrstane na prvo i drugo mjesto.

103 U tim okolnostima odbija se zahtjev za naknadu štete društava European Dynamics Luxembourg i dr.

Troškovi

104 U skladu s člankom 184. stavkom 2. Poslovnika Suda, kad žalba nije osnovana ili kad je osnovana i Sud sam konačno odluči o sporu, Sud odlučuje o troškovima.

105 U skladu s člankom 138. stavkom 1. istog Poslovnika, koji se na temelju njegova članka 184. stavka 1. primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Na temelju članka 138. stavka 3. istog Poslovnika, ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima, svaka stranka snosi vlastite troškove.

106 S obzirom na to da je EUIPO-ova žalba djelomično prihvaćena a djelomično odbijena, EUIPO-u kao i društvima European Dynamics Luxembourg i dr. treba naložiti snošenje vlastitih troškova u vezi s ovom žalbom.

107 Kad je riječ o troškovima prvostupanjskog postupka, s obzirom na to da je tužba djelomično prihvaćena i djelomično odbijena, i društvima European Dynamics Luxembourg i dr. kao i EUIPO-u treba naložiti snošenje vlastitih troškova.

Slijedom navedenoga, Sud (četvrto vijeće) proglašava i presuđuje:

1. **Presuda Općeg suda Europske unije od 7. listopada 2015., European Dynamics Luxembourg i dr./OHIM (T-299/11, EU:T:2015:757), ukida se u dijelu u kojem je,**

   – **u točki 2. izreke Europskoj uniji naloženo da naknadi štetu koju je društvo European Dynamics Luxembourg pretrpjelo zbog gubitka prilike da okvirni ugovor sklopi kao prvi ugovaratelj u kaskadnom redoslijedu i**

   – **u točkama 4. i 5. izreke njome odlučeno da se stranke pozivaju da Općem sudu priopće sporazumno utvrđenu visinu naknade štete ili, ako ne postignu sporazum, naloženo da Općem sudu dostave svoje zahtjeve u pogledu visine naknade štete.**

2. **Žalba se odbija u preostalom dijelu.**

3. **Odbija se zahtjev za naknadu štete društava European Dynamics Luxembourg SA, Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE i European Dynamics Belgium SA iz predmeta T-299/11.**

4. **Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) kao i društva European Dynamics Luxembourg SA, Evropaïki Dynamiki – Proigmena Systimata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE i European Dynamics Belgium SA snosit će vlastite troškove u vezi sa žalbenim postupkom i prvostupanjskim postupkom.**

Potpisi